

Datum van
inontvangstneming

:

12/07/2024

Zaak C-272/24**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

17 april 2024

Verwijzende rechter:

Curte de Apel București (Roemenië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

8 april 2024

Verzoekende partij:

HZ

Verwerende partij:

Tribunalul Galați

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Beroep ingesteld bij de Curte de Apel București (rechter in tweede aanleg Boekarest, Roemenië), de verwijzende rechter, tegen de uitspraak van de Tribunal București (rechter in eerste aanleg Boekarest, Roemenië) waarbij de vordering van HZ in een geding tussen HZ en de Tribunal Galați (rechter in eerste aanleg Galați, Roemenië) strekkende tot veroordeling van de Tribunal Galați tot betaling van een financiële vergoeding voor overwerk niet-ontvankelijk is verklaard.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Krachtens artikel 267 VWEU wordt verzocht om uitlegging van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 2 VEU, de punten 5 en 7 van het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden en de artikelen 3, 5, 6 en 7 van richtlijn 2003/88/EG.

Prejudiciële vraag

Moet artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 2 VEU, de punten 5 en 7 van het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden en de artikelen 3, 5, 6 en 7 van richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd in omstandigheden als die van het hoofdgeding aldus worden uitgelegd dat het beginsel van onafhankelijkheid van rechters zich verzet tegen een nationale regeling op grond waarvan geen financiële vergoeding mag worden toegekend voor het overwerk dat een rechter verricht wegens gebrek aan personeel binnen de rechterlijke instantie waar hij werkzaam is, indien de toekenning van compensatie uitsluitend in de vorm van verlof dat overeenkomt met het buiten de normale arbeidstijd, op wekelijkse rustdagen en feestdagen verrichte overwerk een negatieve invloed zou hebben op het wettelijke jaarlijkse verlof?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 2 VEU en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU.

Artikel 151 VWEU.

Artikelen 2 en 3 en 5 tot en met 7 van richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd.

Punten 5 en 7 van het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden.

Overwegingen 1 en 2 van beschikking 2006/928/EG van de Commissie van 13 december 2006 tot vaststelling van een mechanisme voor samenwerking en toetsing van de vooruitgang in Roemenië ten aanzien van specifieke ijkpunten op het gebied van de hervorming van het justitiële stelsel en de bestrijding van corruptie.

Arresten van 27 februari 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punten 30-37 en 42-46), en 22 september 2022, LB (Verjaring van het recht op jaarlijkse vakantie met behoud van loon) (C-120/21, EU:C:2022:718, punten 48, 51, 52 en dictum).

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (wet nr. 303/2004 inzake het statuut van rechters en openbare aanklagers): artikel 73 betreffende de beginselen voor de vaststelling van de rechten van rechters en openbare

aanklagers en artikel 74 betreffende de criteria voor de vaststelling van de bezoldiging.

Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor (wet nr. 303/2022 betreffende het statuut van rechters en openbare aanklagers) (tot intrekking van wet nr. 303/2004): de artikelen 204 en 205, die respectievelijk artikel 73 en artikel 74 van wet nr. 303/2004 vervangen.

Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (wet nr. 304/2004 betreffende de rechterlijke organisatie): artikel 134¹, lid 7, op grond waarvan de geldbedragen die overeenkomen met de financiering van de in lid 1 bedoelde vacante posten aan het einde van elk kalenderjaar worden toegewezen aan de nationale begroting, en artikel 138, waarin wordt bepaald dat de staat moet voorzien in de zittingsplaatsen en de andere materiële en financiële middelen die nodig zijn voor de goede werking van de rechterlijke instanties en de openbare ministeries.

Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară (wet nr. 304/2022 betreffende de rechterlijke organisatie) (tot intrekking van wet nr. 304/2004): artikel 151, dat artikel 138 van wet nr. 304/2004 vervangt.

Hotărârea Plenului Consiliul Superior al Magistraturii nr. 1375/2015 pentru aprobarea il Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești (beslissing van de plenaire vergadering van de hoge raad voor de magistratuur nr. 1375/2015 houdende goedkeuring van het reglement van orde van de rechterlijke instanties): artikel 5, lid 3, waarin wordt bepaald dat de arbeidstijd van rechters in de regel om 8.00 uur begint en in de regel om 16.00 uur eindigt, en dat zij in elk geval aanwezig moeten zijn tijdens de uren die zijn vastgesteld voor de uitvoering van de hun opgedragen werkzaamheden of die zij zelf hebben vastgesteld of waarvoor hun aanwezigheid is vereist krachtens wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen, of voor de terechtzittingen waarvoor zij zijn aangewezen.

Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 3243/2022 pentru aprobarea Regulamentului de ordininterioară al instanțelor judecătorești (beslissing van de afdeling voor rechters van de hoge raad voor de magistratuur nr. 3243/2022 houdende goedkeuring van het reglement van orde van de rechterlijke instanties) [tot intrekking van beslissing nr. 1375/2015 van de plenaire vergadering van de hoge raad voor de magistratuur]: artikel 5, lid 2, dat artikel 5, lid 3, van beslissing nr. 1375/2015 van de plenaire vergadering van de hoge raad voor de magistratuur vervangt.

Codul muncii (Legea nr. 52/2003) (arbeidswetboek, wet nr. 52/2003): artikel 112 op grond waarvan de normale arbeidstijd 8 uur per dag en 40 uur per week bedraagt: artikel 120, op grond waarvan als overwerk wordt beschouwd de arbeid die buiten de normale arbeidstijd wordt verricht; artikel 122, waarin de compensatie voor overwerk is neergelegd, en artikel 278², waarin de voorwaarden

zijn neergelegd voor de arbeid die wordt verricht in het kader van op een individuele arbeidsovereenkomst gebaseerde rechtsbetrekkingen.

Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice (kaderwet nr. 153/2017 betreffende de salarissen van het overheids personeel; hierna: „kaderwet”): artikel 21, waarin wordt bepaald dat overwerk wordt gecompenseerd door middel van verlof met behoud van loon binnen 60 kalenderdagen na uitvoering ervan, en dat indien compensatie door middel van verlof met behoud van loon niet mogelijk is binnen de vastgestelde termijn, overwerk in de volgende maand wordt vergoed door middel van een verhoging met 75 % van het basissalaris naar rato van de gepresteerde uren; overwerk op wekelijkse rustdagen, feestdagen en andere wettelijke vrije dagen wordt vergoed in de volgende maand door middel van een verhoging van het basissalaris met 100 %. De vergoeding voor werk dat onder de bovengenoemde voorwaarden wordt verricht, kan slechts worden toegekend indien de directe superior schriftelijk opdracht heeft gegeven om het overwerk te verrichten, met een maximum van 360 uur per jaar; bij overwerk van meer dan 180 uur per jaar is overeenkomstig de wet de toestemming van de representatieve vakbonden of, in voorkomend geval, van de werknemersvertegenwoordigers vereist.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 114/2018 privind instituirea unor măsuri în domeniul Investițiilor publice și a unor măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și proargarea unor termene (noodverordening van de regering nr. 114/2018 betreffende de invoering van maatregelen op het gebied van overheidsinvesteringen en begrotingsmaatregelen, de wijziging en aanvulling van regelgevingshandelingen en de verlenging van bepaalde termijnen):

Preambule: „[...] gezien: – de noodzaak om de doelstelling voor het begrotingstekort van minder dan 3 % van het bruto binnenlands product, zoals neergelegd in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, dat bij wet nr. 13/2008 is geratificeerd, na te leven; [...].”

Artikel 35, lid 1: „In afwijking van artikel 21, leden 2 tot en met 6, van de [kaderwet], zoals nadien gewijzigd en aangevuld, wordt in de periode 2019-2021 overwerk dat buiten de normale arbeidstijd wordt verricht door overheids personeel met leidinggevende of niet-leidinggevende kaderfuncties, alsmede het werk dat wordt verricht op wekelijkse rustdagen, feestdagen en andere dagen waarop volgens de geldende wetgeving in het kader van de normale arbeidstijd niet wordt gewerkt, uitsluitend gecompenseerd door middel van overeenkomstig verlof.”

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, verlengarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor normative (noodverordening van de regering nr. 130/2021 betreffende bepaalde begrotingsmaatregelen, de verlenging van bepaalde termijnen en tot wijziging en aanvulling van regelgevingshandelingen; hierna: „OUG nr. 130/2021”):

Preambulă: „In het licht van de verplichting van de regering om een voorzichtig begrotingsbeleid te voeren om de begrotingsmiddelen en -beperkingen en de begrotingsrisico's zodanig te beheren dat de houdbaarheid van de begrotingssituatie op middellange en lange termijn en de voorspelbaarheid van het begrotingsbeleid op middellange termijn worden gewaarborgd, teneinde de macro-economische situatie stabiel te houden;

in aanmerking nemende dat het voor de opstelling van de staatsbegroting en de socialezekerheidsbegroting voor 2022 noodzakelijk is dat de begrotingsmaatregelen bij regelgevingshandeling worden goedgekeurd;

overwegende de aanbeveling van de Raad van 3 april 2020 om een einde te maken aan de situatie van buitensporig overheidstekort in Roemenië, volgens welke Roemenië de maatregelen die nodig zijn om zijn buitensporig tekort [...] te corrigeren, strikt moet uitvoeren [...].”

Artikel II: „In afwijking van artikel 21, leden 2 tot en met 6, van de [kaderwet], zoals nadien gewijzigd en aangevuld, wordt in 2022 overwerk dat buiten de normale arbeidstijd wordt verricht door overheidspersoneel met leidinggevende of niet-leidinggevende kaderfuncties, alsmede het werk dat wordt verricht op wekelijkse rustdagen, feestdagen en andere dagen waarop volgens de geldende wetgeving in het kader van de normale arbeidstijd niet wordt gewerkt, uitsluitend gecompenseerd door middel van overeenkomstig verlof.”

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 168/2022 privind unele măsuri fiscal-bugetare, verlengarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor normative (noodverordening van de regering nr. 168/2022 betreffende bepaalde begrotingsmaatregelen, de verlenging van bepaalde termijnen en tot wijziging en aanvulling van regelgevingshandelingen): preambule en artikel II, lid 1, die de bovengenoemde bepalingen van OUG nr. 130/2021 vervangen.

Beslissing nr. 422/2013 van de Curte Constituțională a României (grondwettelijk hof, Roemenië) waarin dit hof verklaart dat de overheid grondwettelijk niet verplicht is om het overheidspersoneel een financiële vergoeding voor overwerk te garanderen en dat richtlijn 2003/88/EG evenmin voorziet in een financiële vergoeding voor overwerk, maar wel in overeenkomstig compensatieverlof.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Bij verzoekschrift, ingeschreven ter griffie van de Tribunal București op 9 mei 2022, heeft HZ een vordering ingesteld strekkende tot veroordeling van de Tribunal Galați om, voor de laatste drie jaar en in de toekomst, van een financiële vergoeding te betalen, berekend door het totaal van de nettominimumlonen, met inbegrip van eventuele premies en andere voordelen, die de Tribunal Galați verschuldigd was voor de rechterposten die vacant waren gebleven in de kamer waar hij werkzaam was, te delen door het aantal rechters dat daadwerkelijk in de betrokken kamer actief is. HZ heeft ook wettelijke rente gevorderd vanaf de

datum waarop hij elke financiële vergoeding afzonderlijk had moeten ontvangen, alsook herwaardering op basis van het inflatiepercentage, tot de datum van daadwerkelijke betaling.

- 2 In de motivering van zijn vordering heeft HZ in wezen aangevoerd dat hij het ambt van rechter met niet-leidinggevende functies heeft uitgeoefend bij de Tribunal Galați, dat hij geen vermindering van de werklast had genoten en dat hij, anders dan zijn collega's, in de periode tussen 2019 en de datum van het verzoekschrift niet was gedelegeerd, gedetacheerd, overgeplaatst, gekozen of benoemd bij een andere autoriteit. Hij heeft aangevoerd dat de schommelingen in het personeelsbestand bij de Tribunal Galați in de bovengenoemde periode gemiddeld tot hoog waren als gevolg van het feit dat vacante posten niet werden ingevuld; de posten waren voor 45 % bezet. Daardoor heeft HZ de daadwerkelijke werkzaamheden in verband met zijn ambt van rechter verricht, alsmede de met de vacante posten verband houdende werkzaamheden, aangezien de dossiers die behandeld hadden moeten worden door de rechters die de vacante posten hadden moeten invullen, over de aanwezige rechters zijn verdeeld; deze bijkomende werkzaamheden brachten voor HZ een extra, voortdurende en buitensporige fysieke en intellectuele afmatting met zich mee, zonder dat hem ter compensatie enig voordeel werd toegekend.
- 3 Bij civiel vonnis van 11 januari 2023 heeft de Tribunal București de door HZ ingestelde vordering ongegrond verklaard en zijn argumenten verworpen dat er geen wettelijke bepalingen bestaan die de betaling van financiële compensatie of extra vergoedingen verbieden of voorschrijven in geval van bijkomende werkzaamheden die rechters verrichten in het kader van hun rechtsprekende activiteiten, en dat in die situatie een betaling moet worden verricht op basis van beginselen, in casu het beginsel van het maatschappelijk belang van het werk.
- 4 De Tribunal București heeft in zijn motivering verklaard dat de bezoldiging van het personeel van de rechterlijke macht wordt geregeld door duidelijke wettelijke bepalingen die niet voorzien in de mogelijkheid om aanvullende vergoedingen toe te kennen in situaties als de onderhavige, waarin een magistraat wegens gebrek aan personeel overwerk verricht. Deze rechter heeft verwezen naar de dwingende bepaling van artikel II, lid 1, van OUG nr. 130/2021, volgens welke overwerk dat overheidspersoneel buiten de normale arbeidstijd verricht, uitsluitend wordt gecompenseerd door middel van overeenkomstig verlof, en heeft verklaard dat deze wettelijke bepaling niet toestaat dat enige financiële compensatie wordt toegekend voor het verrichten van overwerk door overheidspersoneel.
- 5 HZ heeft tegen de uitspraak van de Tribunal București beroep ingesteld bij de Curte de Apel București.

Voornaamste argumenten van de partijen in het hoofdgeding

- 6 Bij deze rechter heeft HZ zich beroepen op de volgende bepalingen van de Roemeense grondwet: artikel 1, lid 3, betreffende de rechtsstaat en het recht op

menselijke waardigheid, de artikelen 22 en 34 betreffende het recht op de psychische integriteit van de persoon bij de uitoefening van een beroep en om niet aan een vernederende behandeling te worden onderworpen, en artikel 41, lid 2, gelezen in samenhang met lid 3, betreffende het recht van de werknemer, in ruime zin, op socialezekerheidsmaatregelen in specifieke situaties van overwerk. Hij heeft tevens verwezen naar de artikelen 73, 74 en 91 van wet nr. 303/2004, artikel 138 van wet nr. 304/2004 en artikel 6, onder d), van de kaderwet.

- 7 HZ is van mening dat aan de bezoldiging van een rechter die overwerk verricht ook het percentage van de bezoldiging moet worden toegevoegd dat overeenkomt met de bezoldiging [van de rechters] van de rechtsprekende formatie met vacante posten waarvan de desbetreffende rechter de dossiers heeft overgenomen. Hij betoogt dat de feitelijke situatie niet wordt vermeld in de wettelijke bepalingen die de bestanddelen van de bezoldiging regelen en voert aan dat er geen wettelijke bepaling bestaat die de betaling van een financiële vergoeding voor overwerk verbiedt of voorschrijft. Ofschoon de bezoldiging voor de bezette betrekking en de bezoldiging voor de vacante betrekking in overeenstemming met de wet moeten worden berekend, hangt de bezoldiging van de werkzaamheden van een rechter die dossiers behandelt die in feite voor een vacante post zijn bestemd, volgens hem niet af van het legaliteitsbeginsel, maar van het beginsel van het maatschappelijk belang van het werk. Het werk moet daarom worden betaald op basis van de complexiteit ervan en in geval van een grotere hoeveelheid werk moet de werkelijke bezoldiging worden berekend door de verschuldigde financiële compensatie erbij op te tellen.
- 8 HZ beroept zich ook op artikel 1 van het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, gelezen in samenhang met artikel 4, leden 1 en 2, van dit verdrag. Hij is van mening dat de staat hem heeft gedwongen om zitting te nemen in meer dan één rechterlijk college, en dus om op verplichte basis ook het aan de vacante posten gekoppelde werk te verrichten en de desbetreffende dossiers te behandelen. Was de rechterlijke instantie volledig bemand geweest, dan zouden de dossiers naar de titularis van dat ander rechterlijk college zijn gegaan. HZ heeft zowel de zaken die waren toegewezen aan de rechtsprekende formatie waarvan hij deel uitmaakte als de zaken van de formatie zonder rechters binnen een redelijke termijn moeten behandelen.
- 9 Voor de Curte de Apel București heeft HZ betoogd dat de daadwerkelijke uitoefening van de bij wet aan een rechter opgedragen taken niet alleen een verplichting voor die rechter met zich meebrengt, maar ook een overeenkomstige verplichting voor de staat om passende arbeidsomstandigheden te creëren. Hij heeft zich beroepen op aanbeveling CM/REC (2010)12 van het Comité van Ministers over de onafhankelijkheid, efficiëntie en verantwoordelijkheden van rechters, op grond waarvan elke staat „aan de rechtbanken toereikende middelen, faciliteiten en apparatuur [moet] toewijzen opdat zij kunnen functioneren in overeenstemming met de normen die zijn neergelegd in artikel 6 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, en opdat de rechters efficiënt kunnen werken”. In casu is volgens HZ niet aan deze

verplichtingen voldaan, aangezien de rechters overstelpt worden met werk doordat zij een extra aantal zaken moeten behandelen. HZ heeft ook aangevoerd dat uit het enkele feit dat de wetgeving niet voorziet in de mogelijkheid om financiële compensatie toe te kennen voor de behandeling van een extra aantal dossiers die normaliter zouden worden toegewezen aan de vacante posten, niet kan worden geconcludeerd dat een dergelijke maatregel bij wet verboden is, en dat integendeel in gevallen waarin de wet niets bepaalt, algemene bepalingen, beginselen en billijkheid van toepassing zijn en de feitenrechter heeft nagelaten deze beginselen te analyseren.

- 10 HZ stelt uitdrukkelijk dat de rechter in eerste aanleg heeft nagelaten om in te gaan op de in de vordering aangevoerde grieven of om deze afdoende te motiveren, en geen rekening heeft gehouden met het beginsel van gelijke behandeling en non-discriminatie – gelijk werk, gelijk loon – dat het voorwerp is van het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden. Tegelijkertijd moet, overeenkomstig het in artikel 6, onder d), van de kaderwet neergelegde beginsel van het maatschappelijk belang van het werk, het werk dat per rechterambt wordt verricht, op het niveau van dat ambt worden bezoldigd. Indien het werk van een rechter verder gaat dan het werk dat wordt verricht in het kader van een ambt met niet-leidinggevende functies doordat hij dossiers overneemt van een andere rechtsprekende formatie waar er vacante posten zijn, moet het daadwerkelijke werk worden bezoldigd op basis van het gemiddelde van de posten waarvoor de actieve rechter het werk heeft verricht.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

1. Toepasselijkheid van het Unierecht

- 11 Hoewel HZ zich ter ondersteuning van de oorspronkelijke vordering niet uitdrukkelijk heeft beroepen op artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU als referentienorm, is de verwijzende rechter niettemin van mening dat hij deze bepaling, gelet op de bewoordingen van de vordering en het beroep, als zodanig moet beschouwen. Bovendien werd voor de rechter in eerste aanleg onder meer het toepassingsgebied van artikel 73 van wet nr. 303/2004 vermeld, d.w.z. de vaststelling van de rechten van rechters op zodanige wijze dat rekening wordt gehouden met de complexiteit van het ambt van rechter en dat hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid worden gewaarborgd. Het recht op bezoldiging is gekoppeld aan het grondwettelijk statuut van magistraten, een statuut waarin de organieke wet voorziet. De grondwettelijke bepalingen worden aangevuld door de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie om ervoor te zorgen dat alle aan de onafhankelijkheid van rechters inherente waarborgen worden geboden. Concreet heeft het Hof in het arrest Associação Sindical dos Juizes Portugueses geoordeeld dat de ontvangst door rechters van een bezoldiging die qua omvang evenredig is aan het belang van de functies die zij uitoefenen, een aan de rechterlijke onafhankelijkheid inherente waarborg is.

- 12 Zoals in de feitelijke situatie in het arrest Associação Sindical dos Juízes Portugueses, zijn in het hoofdgeding de loonbeperkende maatregelen die zijn opgelegd bij respectievelijk noodverordeningen nr. 114/2018, nr. 130/2021 en nr. 168/2022, volgens welke overwerk uitsluitend wordt gecompenseerd door overeenkomstig verlof, vastgesteld op basis van dwingende vereisten in verband met de beëindiging van het buitensporige begrotingstekort van Roemenië, gelet op de aanbeveling van de Raad van de Europese Unie om een einde te maken aan het buitensporige overheidstekort, zoals in de preambule van voornoemde regelgevingshandelingen wordt gepreciseerd, met het risico dat de Europese Commissie de buitensporigtekortprocedure inleidt. Derhalve is het Unierecht in casu relevant.
- 13 Evenzo wordt in het beroep uitdrukkelijk gesteld dat de rechter in eerste aanleg heeft nagelaten in te gaan op de in de vordering aangevoerde grieven, met inbegrip van die betreffende de onafhankelijkheid van rechters, of deze naar behoren te motiveren, en wordt verwezen naar het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden.

2. *Beginselen betreffende de bezoldiging van rechters*

- 14 Zowel in de rechtspraak van het Roemeense grondwettelijk hof als in de rechtspraak van de andere grondwettelijke hoven is geoordeeld dat de financiële stabiliteit van magistraten een van de waarborgen voor de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht is.

Volgens vaste rechtspraak van het Roemeense grondwettelijk hof (beslissing nr. 873 van 25 juni 2010) zijn zowel aan de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht als aan de onafhankelijkheid van rechters diverse aspecten verbonden, waaronder het bestaan van voldoende middelen voor de uitvoering en het beheer van de rechterlijke werkzaamheden, de aanwezigheid van een voldoende aantal magistraten in de desbetreffende rechterlijke instantie om buitensporige werklast te voorkomen en ervoor te zorgen dat procedures binnen een redelijke termijn worden afgehandeld, alsook een bezoldiging die in verhouding staat tot de aard van de activiteit. Het beginsel van onafhankelijkheid van de rechterlijke macht kan niet worden beperkt tot het bedrag van de bezoldiging van de magistraten, aangezien dit beginsel meerdere waarborgen omvat, waaronder financiële waarborgen, administratieve onafhankelijkheid van de magistraten en onafhankelijkheid van de rechterlijke macht ten opzichte van de andere machten van de staat. Bovendien omvat de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht ook financiële zekerheid voor magistraten, waarbij ook wordt verondersteld dat sociale bescherming wordt gewaarborgd.

- 15 Het Tsjechische grondwettelijk hof heeft verklaard dat financiële zekerheid in democratische staten duidelijk wordt beschouwd als een van de essentiële elementen die de onafhankelijkheid van rechters waarborgen. Het Letse grondwettelijk hof heeft vastgesteld dat het begrip „onafhankelijkheid van rechters” een passende bezoldiging omvat die in overeenstemming is met het

prestige van het beroep en de doelstellingen van hun verantwoordelijkheid, en dat de bezoldiging zowel tot doel heeft de onafhankelijkheid te waarborgen als de aan rechters opgelegde beperkingen en verboden gedeeltelijk te compenseren. Het Litouwse grondwettelijk hof heeft geoordeeld dat in democratische staten wordt erkend dat de staat verplicht is er bij de vaststelling van de bezoldiging van rechters voor te zorgen dat deze hun statuut, functies en verantwoordelijkheden compenseert, en dat het behoud van de bezoldiging van rechters een van de waarborgen voor hun onafhankelijkheid is.

- 16 De Curte de Apel București verwijst voorts naar de fundamentele beginselen inzake de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, volgens welke „de duur van het mandaat van rechters, hun onafhankelijkheid, hun veiligheid, hun passende bezoldiging, de arbeidsvoorwaarden, het pensioen en de pensioenleeftijd op passende wijze worden gewaarborgd door de wet”, alsook naar aanbeveling nr. R (94) 12 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa betreffende de onafhankelijkheid, doelmatigheid en rol van rechters, vastgesteld op 13 oktober 1994, waarin is bepaald dat de lidstaten moeten waarborgen dat „de status en de bezoldiging van rechters in verhouding staan tot de waardigheid van hun beroep en hun verantwoordelijkheden”, en aanbeveling CM/REC (2010)12 van het Comité van Ministers over de onafhankelijkheid, efficiëntie en verantwoordelijkheden van rechters, volgens welke de bezoldiging van rechters in verhouding moet staan tot hun professionele rol en verantwoordelijkheden, en hoog genoeg moet zijn om hen bestand te maken tegen druk die wordt uitgeoefend om hun beslissingen te beïnvloeden.
- 17 Bovendien merkt de Commissie van Venetië in haar jaarverslag over de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, goedgekeurd tijdens de 82e plenaire vergadering (Venetië, 12 en 13 maart 2010), op dat de bezoldiging van rechters in overeenstemming moet zijn met de waardigheid van het beroep en dat een passende bezoldiging nodig is om rechters te beschermen tegen inmenging van buitenaf. Volgens deze commissie „moet de verantwoordelijkheid van rechters worden bekeken in het licht van de manier waarop zij hun werklast en achterstanden onder controle kunnen houden. [...] Eerlijke en ijverige rechters mogen niet worden gestraft voor situaties die toe te schrijven zijn aan het gebrekkige beheer van het justitiële stelsel in zijn geheel of aan andere omstandigheden waarop zij geen vat hebben”.
- 18 In beginsel moet de bezoldiging van rechters hun daadwerkelijk economische onafhankelijkheid waarborgen, wat een essentiële voorwaarde is om hen te beschermen tegen elke aantasting van hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid bij de uitvoering van hun rechtsprekende taken.
- 19 In dit verband verwijst de Curte de Apel București naar de punten 48, 51 en 52 van het arrest LB (Verjaring van het recht op jaarlijkse vakantie met behoud van loon).

3. *Overwerk door rechters in Roemenië. Onderhavige zaak*

- 20 Artikel 21 van de kaderwet regelt de voorwaarden voor de compensatie van overwerk; in afwijking daarvan is bij OUG nr. 114/2018, nr. 130/2021 en nr. 168/2022 evenwel bepaald dat overwerk niet door middel van een financiële vergoeding mag worden gecompenseerd, maar uitsluitend door middel van overeenkomstig verlof.
- 21 De nationale regelgeving voorziet met betrekking tot de bezoldiging van het personeel van de rechterlijke macht niet in de mogelijkheid om aanvullende vergoedingen toe te kennen in situaties als de onderhavige, waarin een magistraat extra werk verricht. Ongeacht de daadwerkelijke werklast van een rechter, kan de vergoeding voor zijn werk dus enkel gebaseerd zijn op de bij wet vastgestelde bezoldigingscriteria, aangezien er geen rechtsregel bestaat op grond waarvan overwerk kan worden vergoed dat wordt verricht door rechters die hun werkzaamheden verrichten bij een rechterlijke instantie met een zeer lage bezettingsgraad.
- 22 Bij beslissing nr. 2225/3.11.2022 van de afdeling voor rechters van de hoge raad voor de magistratuur is evenwel besloten dat de personeelskosten van de ontbrekende personeelsleden in een bepaalde rechterlijke instantie, worden verdeeld over alle rechters die daadwerkelijk hun ambt binnen die rechterlijke instantie uitoefenen. De vraag rijst of deze beslissing in beginsel verplichtingen kan opleggen aan de ordonnateurs, aangezien de wet inzake de rechterlijke macht geen bepalingen in die zin bevat en de hoge raad voor de magistratuur geen wetgevende autoriteit is.
- 23 Om te beginnen moet de noodzaak om overwerk te verrichten weliswaar worden onderzocht aan de hand van met name de concrete omvang van de werkzaamheden van de rechterlijke instantie op een bepaald moment, en niet alleen aan de hand van de bezettingsgraad bij die rechterlijke instantie. Door het overwerk dat rechters verrichten in situaties waarin er een chronisch tekort aan personeel is, wordt het echter op zijn minst mogelijk dat zij fouten maken en veel vaker tuchtrechtelijk aansprakelijk worden gesteld dan wanneer zij een redelijke werklast zouden hebben. In Roemenië wordt deze werklast door de hoge raad voor de magistratuur gekwantificeerd. Afhankelijk van de omvang ervan en de afweging van de inzet van personeel van de rechterlijke instanties, wordt ook bepaald hoeveel rechters aan elke rechterlijke instantie worden toegewezen.
- 24 Bovendien leidt het overwerk dat rechters bij ernstige personeelstekorten verrichten, er in veel gevallen toe dat het voor hen feitelijk onmogelijk is om de 35 wettelijke vakantiedagen per jaar op te nemen, laat staan om het compensatieverlof op te nemen waarin de bijzondere afwijkende regeling voor de compensatie van overwerk voorziet.
- 25 Overeenkomstig de reeds aangehaalde rechtspraak van het Hof van Justitie kan, onder het voorwendsel van het waarborgen van rechtszekerheid, niet worden

aanvaard dat de werkgever zijn eigen niet-nakoming van verplichtingen kan inroepen, te weten het feit dat hij de werknemer niet de mogelijkheid heeft geboden zijn recht om zijn jaarlijkse betaalde vakantiedagen op te nemen daadwerkelijk uit te oefenen.

- 26 Bovendien heeft HZ in casu, in de referentieperiode, van de 35 wettelijke vakantiedagen per jaar, respectievelijk 26 vakantiedagen in 2019, 13 vakantiedagen in 2021 en 7 vakantiedagen in 2022 kunnen opnemen. Hij heeft verklaard dat het voor hem gedurende vele jaren in de praktijk onmogelijk is geweest om zelfs de wettelijke jaarlijkse vakantiedagen op te nemen, laat staan om eventueel overwerk te compenseren met verlofdagen, wat ten koste kon gaan van het recht op jaarlijkse vakantie.
- 27 Overeenkomstig de definitie in artikel 2, punt 1, van richtlijn 2003/88/EG moet gedurende de arbeidstijd aan drie aspecten worden voldaan: de fysieke aanwezigheid van de werknemer op het werk/op een andere door de werkgever vastgestelde plaats, het ter beschikking staan van de werknemer en het verrichten van de werkzaamheden in overeenstemming met de nationale wetgeving en/of praktijk.
- 28 In casu heeft de Tribunal Galați het overwerk van HZ niet geregistreerd, hoewel zij daartoe verplicht was, en kan worden aangenomen dat het overwerk verband hield met een grotere hoeveelheid werk wegens een gebrek aan personeel bij de rechterlijke instantie. HZ heeft verklaard dat het feit dat hij achteraf geen verzoeken om compensatie van overwerk door middel van verlof heeft ingediend, evenmin relevant is, aangezien HZ hoe dan ook de overeenkomstige dagen compensatieverlof niet had kunnen opnemen, zoals hij ook niet alle jaarlijkse vakantiedagen heeft kunnen opnemen. Daarnaast blijkt uit de bewijzen in het dossier dat de Tribunal Galați geen enkel verzoek om jaarlijkse vakantiedagen op te nemen of om verlof te krijgen ter compensatie van overwerk heeft afgewezen.
- 29 Ook al valt een recht op bezoldiging zoals dat in het hoofdgeding, bestaande in de compensatie van overwerk, dat voortvloeit uit de mogelijkheid om de personeelskosten voor de ontbrekende personeelsleden bij een rechterlijke instantie te verdelen over alle rechters die daadwerkelijk werkzaam zijn bij die rechterlijke instantie, concreet niet onder de grondrechten, de vraag rijst of de onafhankelijkheid van rechters wordt aangetast, aangezien financiële stabiliteit van magistraten (met inbegrip van de ontvangst van een bezoldiging die in verhouding staat tot het belang van de uitgeoefende functies) een van de waarborgen voor de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht vormt. Artikel 19 VEU concretiseert de in artikel 2 VEU verankerde waarde van de rechtsstaat.